

до свого життя. Він, чоловік, тоді мене прийме, як зможе одірвати од усього, посадити в свою клітку, з якої сам піде, а мене замкне: вари, ший, пери на мене та на моїх дітей, а я тебе за це вночі цілуватиму...» [3, с. 55]. Вона йде від чоловіка, протестуючи проти статусу «берегині домашнього вогнища», і власним прикладом доводить, що налагодити громадську справу жінка здатна не гірше, а то й краще за чоловіка. Таким чином, авторка підкреслює, що стан жіноцтва досить сумнівний і потребує боротьби за його зміну.

Отже, Н. Романович-Ткаченко репрезентує тип жінки з широкою світоглядною парадигмою. Це представниця модерного покоління, яке боролось за визволення жінки в суспільстві, віднайдення шляхів реалізації творчих здібностей. Тема жіночої самореалізації наскрізна, розкрита через поєднання родинних, зокрема материнських обов'язків зі служінням мистецтву. У творчій інтерпретації письменниці жінка – самодостатня особистість, яка в жодному разі не повинні жити за рахунок праці чоловіка.

Література:

1. Агеєва В. Жіночий простір : феміністичний дискурс українського модернізму / Віра Агеєва. – К. : Факт, 2008. – 358 с.
2. Могілянський М. М. Нові збірки оповідань / М. М. Могілянський // Літературно-науковий вісник. – 1919. – Т. 75. – С. 168–177.
3. Романович-Ткаченко Н. Марко й Мара / Н. Романович-Ткаченко // Червоний шлях. – 1927. – № 3. – С. 45–48.
4. Романович-Ткаченко Н. Твори. / Н. Д. Романович-Ткаченко ; [передм. Н. Шумило]. – К. : Дніпро, 1987. – 397 с.

УДК 81'255.4

М. В. Якібчук,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ

ІВАН ФРАНКО ЯК ПЕРЕКЛАДАЧ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВЕЦЬ: ДО ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У статті висвітлюються особливості перекладацького світу Івана Франка з проєкцією на дискурс міжкультурної комунікації. Акцентовано увагу на принципах, які узагальнюють ситуації міжкультурної діяльності Каменяря; запропоновано їх характеристику. Актуальність дослідження полягає в суголосності запитам суспільно-гуманітарних наук 21 століття, так як пізнання досвіду І. Франка в галузі перекладознавства спроможне інтегрувати наукові здобутки сучасних українських учених до європейського гуманітарного простору.

Ключові слова: міжкультурна комунікація, інтертекстуальність, Іван Франко, переклади, ситуації, перекладознавство.

ИВАН ФРАНКО КАК ПЕРЕВОДЧИК И ПЕРЕКЛАДОЗНАВЕЦЬ: К ПРОБЛЕМЕ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОМУНИКАЦИИ

В статье освещаются особенности переводческого мира Ивана Франко с проекцией на дискурс межкультурной коммуникации. Акцентировано внимание на принципах, которые обобщают ситуации межкультурной деятельности Великого Каменяря; предложено их характеристику. Актуальность исследования заключается в созвучности запросам общественно-гуманитарных наук 21 века, так как познание опыта И. Франко в области переводоведения способно интегрировать научные достижения современных украинских ученых в европейское пространство.

Ключевые слова: межкультурная коммуникация, интертекстуальность, Иван Франко, переводы, ситуации, переводоведение.

IVAN FRANKO AS A TRANSLATOR AND TRANSLATION SCIENTIST: THE ISSUE OF INTERCULTURAL COMMUNICATION

The article highlights the topic of intercultural communication taking into account the peculiarities of the situations that are inherent to Ivan Franko. It also accentuates some typical features of intercultural discourse that are common to the Great Kameniar's translation works. It is proved that translation as a whole and translation by Ivan Franko constitute the main tool for expanding the stylistic and expressive means of the native language. Franko's role as a translator and translation scientist for the development of the Ukrainian culture is discovered. At the same time, it is emphasized that perception of Ivan Franko's translation heritage can integrate the spiritual needs of Ukrainian people on their way to a modern European space. The attention is focused on four principles that summarize the situation of I. Franko's intercultural activities and their basic characteristic features are given. The concepts of intercultural communication and intertextuality are comprehended. Some trends of Franko's translation works and their impact on the Ukrainian translation are traced. Based on the research about Ivan Franko as the Ukrainian translation founder, there have been made the attempts to simulate an individual opinion regarding I. Franko's intercultural communication. The attention is given to the peculiarities of the works, which have been translated by Franko and which are often accompanied by comments and scientific investigations. It is proved that Franko's creative achievements as a talented mediator in intercultural communication are widely used by the current generation of Ukrainians.

Key words: intercultural communication, Ivan Franko, intertextuality, translation, situation, culture, Europeization.

Міжкультурна комунікація є одним із головних засобів інтеграції української вищої освіти в європейський простір. У цьому процесі переклад як форма передачі тексту засобами іншої мови відіграє важливу роль. З огляду на те, що українське перекладацтво к. 19 ст. – поч. 20 ст. набуло політичного значення і опинилося на передньому краї боротьби за українську культуру, спробуємо вибудувати окремий погляд на одного з найактивніших перекладачів того часу – Івана Франка. Він своєю титанічною перекладацькою працею сформував цілком новий перекладацький простір. Тому тим, хто зараз вивчає українську мову, в т. ч. іноземцям, на думку Т. Космеди «буде цікаво «бачити» зразок реалізації принципів міжкультурної комунікації крізь призму свідомості українського генія» [6, с. 127].

У зв'язку з цим простежимо деякі принципи міжкультурних ситуацій, які притаманні Іванові Франку; доведемо цільність вивчення його перекладацького досвіду як нормативного виміру для перекладу гуманітарних наук ХХІ століття. Творчий доробок Івана Франка як основоположника української перекладацької школи є предметом дослідження багатьох учених. Цій проблематиці присвячені роботи Ф. Арват, О. Домбровського, І. Журавської, М. Зимомрі, Г. Кочура, Т. Космеди, М. Москаленка, Т. Шмігера, Р. Зорівчак, М. Стріхи, Б. Тихолоза, І. Батюк. Переклади з античних літератур вивчав М. Соневицький. Тему І. Франка як перекладача з німецької літератури глибоко дослідив Л. Рудницький. Цікаві відомості про Франка-перекладача знаходимо в книзі А. Содомори «Студії одного вірша» (Львів, 2006). Докладний

огляд перекладацької спадщини І. Франка, Л. Українки дано у розвідці М. Москаленка «Перекладна література 1890-х – 1910-х р.р.» Огляд літератури про І. Франка, Лесю Українку, В. Самійленку як українських перекладачів подано у працях С. Єфремова, Б. Якубовського, С. Павличко, М. Стріхи. Про перекладацькі твори І. Франка, Лесі Українки, П. Куліша згадує М. Зеров у книзі «Українське письменство XIX століття». Цю проблему з огляду концепції добору творів для перекладання аналізує Соломія Павличко.

Передусім варто зазначити про важливість таких ґрунтовних праць самого Івана Франка як теоретика і засновника української школи мистецтва перекладу, а саме: «Каменярі. Український текст і польський переклад.» «Дещо про штуку перекладання», «Шевченко по-німецьки», «Шевченко в німецькій одязі», «Шекспір в українців», «Переклади українських творів», «Передмова (до збірки «В наймах у сусідів»», «Переклади Шевченка на сербську мову», «Інтернаціоналізм і націоналізм у сучасних літературах», «Візантійські легенди. Переклад з німецької Ганса Літцманна», «Генріх Гейне. Вибір поезій» та ін. На думку Р. Зорівчак, «перекладну творчість І. Франка як організовану художню цілість ще не вивчено як слід [5, с. 1].

Чимало акцентів і досі полишаються системно не висвітленими. До них належить питання міжкультурної комунікації в перекладацькій і перекладознавчій діяльності Івана Франка. *Мета статті* – розкрити принципи ситуацій міжкультурної комунікації крізь призму перекладацької творчості великого Каменяря. Зокрема, у фокусі нашої уваги художнього перекладу у творенні української культури, національної ідентичності в цілому; що саме спонукало Франка братися до перекладацтва; чим був зумовлений вибір текстів, як сприймало це суспільство; чому український переклад переслідували. Вектор нашого дослідження скеровуємо на усвідомлення того, що творчими, науковими здобутками Франка як талановитого посередника у міжкультурній комунікації, користується і нинішнє покоління українців. Враховуючи досвід щодо вивчення цього питання попередніми дослідниками і аж ніяк не применшуючи їх ролі, хочемо акцентувати увагу на чотирьох принципах, які на нашу думку, розкривають проблему формування вибору перекладацької діяльності Івана Франка як громадянської позиції і увиразнюють здобутки Франкових перекладів.

Харківський дослідник П. Донець подає класифікацію ситуацій, у яких може відбуватися міжкультурна комунікація. Т. Космеда вважає, що «для ілюстрації практично усіх цих ситуацій Франко-благодатний об'єкт» [6, с. 127] Вона на аналізі формування та становлення міжкультурної компетенції І. Франка ілюструє «всі ці типові ситуації» [6, с. 127]. Сучасні дослідники по-різному визначають поняття «міжкультурна комунікація». На думку Т. Космеди, міжкультурна комунікація охоплює все коло явищ, що мають певне відношення до зіставлення та взаємодії культур, а також їх носіїв. До міжкультурної комунікації передусім відносять різні ступені природного та штучного полі- та білінгвізму, а також усі види, форми та жанри перекладу [6, с. 126–127]. Іван Франко, за дослідженням сучасних франкознавців, українською мовою перекладав твори близько 200 авторів із 17 мов та 37 національних літератур. На думку М. Москаленка «Іван Франко як перекладач не має в нашому письменстві рівних ані за потужністю і широтою охоплення явищ світової літератури, ані за глибиною мистецької ерудиції, ані за напругою творчої волі, спрямованої на граничне розширення духовних обріїв світової культури [7, с. 181]. Безперечно, Франко був тією особистістю, що зуміла увібрати в себе і світову культуру, і культурний досвід свого рідного українського народу, зокрема і регіональну культуру галичан,

Простежимо перший принцип ситуації міжкультурної комунікації на досвіді перекладацької діяльності І. Франка.

1. Комунікація між поколіннями різних епох і народів за допомогою письмових текстів.

Іван Франко багато зусиль приділяв збиранню українського фольклору, вивчав його, як і інші давні пам'ятки української літератури, перекладав тексти інших народів, які були створені в попередні епохи, доповнюючи їх передмовами, коментарями. Для розуміння такої діяльності Франка доцільно навести думку П. Донця про те, що «чим далі, розміщені один від одного ланки ланцюга поколінь, тим більше «міжкультурних рис» сприймає комунікація їх представниками» [6, с. 127]. Досліджуючи старозавітні й новозавітні апокрифи, Франко видав у серії археологічної комісії Наукового товариства імені Шевченка «Пам'ятники українсько-руської мови і літератури» п'ять томів «Апокрифів і легенд» (Львів, 1896 – 1910). Видання супроводжувалося передмовами і коментарями. Наприклад, автор пояснює, що «Коптійська мова – мова корінного населення Єгипту, останній етап розвитку єгипетської мови, яку згодом витіснила арабська, збереглася як культова мова коптів (єгиптян, що сповідують християнство) [4, с. 8]. Життя Марії Магдалини, Марії Єгиптянки та Марини Монах Франко переклав сучасною українською мовою. Орієнтуючись на перспективу свого народу, Франко дбав про збагачення рідної мови, потрібної для відродження всіх сфер суспільного, культурного життя. І тому у передмові до твору «Три святі грішниці. Старохристиянські легенди» вважає за потрібне сказати дещо про те, «чому і які легенди бажаю подати до рук широкій українській публіці XX віку» [14, с. 132].

Перекладна література була важливим елементом поступу на шляху до становлення оригінальної літератури. «Це про-дукт не опосередкованих ланцюгових контактів і трансформацій, а животворча парадигма; вона покликана відігравати роль «самоозначення» (М. Зеров) як явища у процесі взаємодії культур різних народів» [4, с. 219]. Культурна різноманітність є характерною ознакою перекладацької спадщини І. Франка. За підрахунками вчених він переклав лише з античної літератури сімдесят п'ятьох авторів. Вибір текстів носив характер чіткої програми. Найпоширенішим літературним текстом було Святе письмо. Оскільки гімназична освіта ґрунтувалася на латинських і грецьких взірцях, то першочерговим був переклад Біблії і Гомерових поем. Франко видав зразки власного перекладу перших глав книги «Буття». Свого часу І. Франко здобув визнання в міжнародній науковій спільноті як упорядник і науковий редактор праці «Галицько-руські народні приповідки» (у 3т., 1901 – 1910). Він ґрунтовний дослідник літературної медієвістики («Карпато-руське письменство XVII-XVIII, 1900). Добре знаючи культуру Галичини і пишучи про це, Франко ототожнював себе зі всією Україною. Він наголошував, що «ми повинні почувати себе... українцями без соціальних кордонів» [13 (45), с. 405]. Саме Франкові належить концепція історичної тяглості української культури – від княжих часів до сьогодення. На думку Б. Тихолоза «Франко водночас заклав наукові засади теорії й практики міжкультурної комунікації, ненастанного й багатовимірного діалогу між українцями й представниками інших народів та цивілізаційних типів.» [11, с. 14]. Він пропонував, щоб українська література була знаною в усьому світі. Саме міжкультурна діяльність і міжкультурна комунікація, на думку Т. Космеди, «мотивують виникнення характерної риси Франкового дискурсу-інтертекстуальності» [6, с. 131].

Термін «інтертекстуальність» набув сьогодні широкого використання. Його відкрив ще М. Бахтін, досліджували також Р. Барт, Ю. Лотман, Г. Гаспаров, М. Кожина та ін. З часом зміст терміна змінювався, оскільки розширювався зміст поняття, вміщеного у нього. Подаємо визначення, яке, на нашу думку, може слугувати для аналізу пропонованої теми. «Інтертекстуальність – це відтворення в літературному творі конкретних літературних явищ інших творів, більш ранніх, через цитування, алюзії, ремінісценції, пародіювання та ін» [9]. Явище інтертекстуальності належить до таких категорій, які відображають співвіднесеність одного тексту з іншими, «діалогічну взаємодію текстів у процесі їх функціонування, а

у художніх текстах може забезпечити «нарощування смислів» [6, с. 131]. Будучи відкритим до інтеркультурного діалогу, Франко у передмові до збірки «Поєми» (1899) стверджував, що «передача чужомовної поезії рідною мовою збагачує думку цілої нації, присвоюючи їй такі форми і вирази чуття, яких вона не мала досі, будуючи золотий міст зрозуміння і спочування між нами і далекими людьми, давніми поколіннями.» [13, (11), с. 95]. Таким «золотим мостом» є твори Франка для «зрозуміння... між... давніми поколіннями» [13, (11), с. 95] і сьогодишнім. Зацікавлення явищем інтертекстуальності привело нас до аналізу вірша І. Франка «Каменярі», який, на думку В. Сімовича, «списаний, здається, під впливом староукраїнської легенди, яка оповідає про лупання скелі людьми, загнаними колись Александром Македонським за непрохідні гори й заклепаними на довгі віки тяжкого життя» [12, с. 43]. Власне, не зовсім такими постають каменярі Франка, що не тільки лупають «сеєю скалу», а й хочуть її «розбити». Впадає у поле зору відчуження відповідного тексту від згаданої легенди, своєрідна літературна інтерпретація. На цих прикладах можна стверджувати, що Франко в особливий спосіб комунікував з «давніми поколіннями».

2. Рефлексія у спогадах як вияв міжкультурних контактів.

Перекладаючи з давньогрецької літератури «Симпозіум (Бенкет)» Платона, Франко пише передмову про життя Платона та літературну діяльність, звертаючи увагу на його подорожні, а особливо на найважливіші події в житті Платона – заснування власної школи в Атонах. А те, що літературна творчість виявилась у формі діалогів, «треба вважати впливом оживленого товариського життя в тих часах.» [14, с. 72].

Тут же Франко розповідає, що цей твір перекладав і син Тарас. Але Франко його переробив тому, що «текст із форми діалогу перетягнуто в форму оповідання... Друга зміна, більш формальна, полягала в поділі тексту на розділи. Грецькі письменники в старовину не ділили своїх творів на розділи» [4, с. 78-79]. На цих прикладах проглядається вимога щодо адекватного відтворення і змісту, і форми тексту, що перекладається: «Перекладаючи Гейне, я ддав про те, щоби передати якомога вірно не тільки думку, але також форму, тон, розмір первотвору» – підкреслював Франко [13, (13), с. 446].

На думку М. Стріхи, у перекладацькій спадщині Франка можна «чітко розділити декілька шарів» [10, с. 120]. Насамперед, автор виокремлює переклади Франка, які відтворювали «і цілі, і форму, і естетичний рівень першотвору [10, с. 120], вважаючи переклад «Трістий» Овідія за еталонний. Франко проникає характерістикою та атмосферою тодішньої доби. Перекладаючи «Пекло» Данте, він спробував дати портрети Дантових попередників. До прикладу, знаходимо перший переклад знаменитого гімну Франциска Ассізького українською мовою:

Найвищий, всемогучий, добротливий Пане!

Від тебе йде життя, величність, слава

І все благословенство [10, с. 122].

3. Переклад оригінальних текстів та їх адаптація.

Перекладаючи «Історичне оповідання із XVI віку «Беата І Гальшка» Якова Каро, І. Франко зауважує, що «праця німецького історика, професора університету у Вроцлаві, Якова Каро... являється настільки важливим причинком до історії одної з найвизначніших родин Південної Руси, що я вважав відповідним присвоїти її нашій освіченій суспільності через переклад на нашу мову» [14, с. 320].

Закономірно, що Франко вбачав у перекладі критерій духовного спілкування між різними народами і національними літературами. Черпання тем поза українською дійсністю не було для Франка надмірним. Він зробив колосальний внесок в український переклад, у процес українського націєтворення, формуючи нову українську ідентичність і утверджуючи самостійний статус української мови. Впродовж трьох десятиліть 20 ст. українською мовою з'явилися вершинні твори світового письменства – Біблія, Гомерові поеми, пісні Дантового «Пекла», драми Шекспіра, комедії Мольєра, поезії й драматичні твори Байрона, Міцкевича, Гайне, Гете, Шиллера та багато інших творів. «Добрі переклади важних і впливових творів чужих літератур у кожного культурного народу, починаючи від старинних римлян, належали до підвалин власного письменства» [13, (39), с. 7].

Розуміючи сутність перекладацтва як визначальну парадигму взаємодії національних літератур, Франко прагнув поширити відомості про таких його сучасників, як П. Куліш, І. Нечуй-Левицький, М. Старицький, О. Кобилянська, В. Стефаник, Л. Українка, М. Коцюбинський. Так, наприклад, він готував німецькомовний переклад повісті «Кайдашева сім'я» І. Нечуя-Левицького. Окрім того, перекладацька творчість Івана Франка була підпорядкована також і просвітницькій роботі. Деякі тексти популярних прозових творів були розраховані на масового читача «з народу». Скажімо, улюблений твір багатьох поколінь українських дітей – невмирущий Лис Микита – був переробкою поеми Гете «Reincke Fuchs», яка появилася як переробка перекладу з нідерландської народної поеми XV ст.

Франко як знавець багатьох іноземних мов перекладав шедеври світової літератури з художньо-естетичних мотивів, щоб «поділитися цими скарбами зі своїм народом» [5, с. 1]. На думку Л. Рудницького, «був ще і соціально-дидактичний чинник» [5, с. 1], поет намагався «розвинути їхній інтелект через переклади» [5, с. 1].

Не можна оминути того факту, що Франко, як і Куліш, Старицький, повинен був змагатися із частиною самого українського громадянства, обстоюючи доцільність перекладати українською мовою «усіх тих Байронів та Міцкевичів» [10, с. 312]. Адже він вбачав у перекладі один з головних інструментів для розширення стилістичних засобів і виражальних можливостей рідної мови. Марина Новикова у листі до Максима Стріхи писала: «Через десяток років ніхто й не зрозуміє навіщо рятувати культуру і національний дух ішли – в переклад» [10, с. 313].

Франко інтенсивно заповнював відкритий міжкультурний простір, самостверджуючи і модернізуючи національну літературу і науку. Вільне володіння сімнадцятьма чужими мовами зміцнювало у нього прагнення розвивати та збагачувати свою, рідну. Націєтворче значення перекладу завжди було засадничим для української культури. І такі дослідження започаткував Іван Франко. Продовжили їх М. Зеров, О. Білецький, Г. Кочур, М. Москаленко, М. Стріха, Р. Зорівчак. «Іван Франко, – за словами С. Павличко, – своєю титанічною перекладацькою та науковою працею формував для національної літератури цілком новий естетичний дискурс» [8, с. 135].

4. Пряме спілкування: атмосфера довіри і взаєморозуміння.

Варто згадати, що Іван Франко мав широке визнання в європейському науковому світі: ступінь доктора філософії, здобутий у Віденському університеті, членство в багатьох слов'янських наукових товариства, численні публікації в найпрестижніших європейських часописах, звання доктора honoris cause Харківського університету. Співпраця, листування з відомими європейськими вченими – К. Федерком, Е. Фюртом, Е. Нестле, К. Крумбакером, Ягичем дають підстави стверджувати про європейський резонанс праць І. Франка. Заслугують на увагу творчі контакти з провідними критиками та редакторами німецькомовних періодичних видань, зокрема з Едуардом Енгелем та Вільгельмом Фрідріхом, що зумовило зацікавлення з боку німецької критики українською літературою. Саме журнал «Часопис для вітчизняної та зарубіжної

літератури», редактором якого був Е. Енгель, 21 жовтня 1882 року опублікував перше повідомлення про перекладацьку діяльність Івана Франка, зокрема коментар про якісний переклад першої частини трагедії «Фауст» Й. В. Гете. При перекладі цього твору Франко особливу увагу звертав на художню своєрідність і стилістичне забарвлення оригіналу: «Я поклав головну увагу на зрозумілість і ясність бесіди... старався переводити «Фауста» вірно, оскільки мож дослівно, подавати кожну думку автора по змозі в такій самій формі, наскільки се було згідне з духом нашої мови». [13, (13), с. 179-180]. І. Франко був добре обізнаний з перською класичною поезією. Цьому сприяла його дружба і листування з А. Кримським.

Аж ніяк не применшуючи ролі самого Франка, все ж зауважимо на значенні світового письменства у формуванні Франкового феномену. На цьому, до речі, наголошував С. Єфремов: «... з Франка був добрий учень – «semper tūo»; він засвоїв і те, що доброго давала тодішня російська література... але й коректував її однобічності західно-європейськими впливами, братими просто з джерела. І Франко – це був досить сміливий синтез Сходу і Заходу» [2, с. 234]. Українські Словаччини стверджують, що лише у зв'язку зі смертю Івана Франка з'явилося у періодиці 230 статей різними європейськими мовами.

Сприймаючи культуру як основу для самозбереження народу, Франко популяризував на рідному ґрунті світову літературу і вважав її «одним із засобів здобуття інтелектуальної і соціально-політичної волі для своєї нації» [1, с. 351]. Він твердив, що перекладання потребує доброго знання двох мов, особливо рідної, а також «треба бути добре ознайомленим із тою наукою, до якої належить перекладений твір» [13, (39), с. 9].

Отже, незважаючи на значну часову дистанцію, творчість Франка і надалі зберігає контекстуальну суголосність запитам ХХІ століття. І серед десяти секретів такого успіху один із них – це «органічна інтегрованість в європейський та, ширше, світовий культурний контекст, відкритість до інтеркультурного діалогу» [11, с. 14]. Сьогодні потрібен аналіз витоку української культури для актуалізації перекладу художньої та наукової літератури українською мовою і навпаки. У статті ми намагались розширити рамки сприйняття процесу збагачення культур «на рівні їхньої безперервної взаємодії» [3, с. 15]. Вивчаючи перекладознавчу діяльність Франка, ми виокремили чотири принципи міжкультурної комунікації, які можна використовувати для вивчення наукового доробку діячів українського перекладу, а також для спецкурсу з історії українського перекладу. Перспектива дослідження полягає в поглибленні вивчення матеріалу про сучасний період українського перекладу, висвітлення домінуючих рис перекладацького процесу у нових політико-культурних умовах.

Література:

1. Батюк І. Іван Франко – видатний перекладач творів світової літератури / І. Батюк // Іван Франко у творенні української національної ідентичності: зб. наук. праць / голов. ред. О. О. Рафальський, П. М. Чернега. – Ніжин : Видавель ПП Лисенко М. – К. : НПП ім. М. П. Драгоманова, ІПіЕНД ім. Ф. Кураса, 2016. – С. 344–353.
2. Єфремов С. Іван Франко. Критично-біографічний нарис / С. Єфремов. – К. : Слово, 1926. – С. 224–235.
3. Зимоля М. Німецька література в оцінках та інтерпретаціях Івана Франка: дискурс рецепції / М. І. Зимоля // Іноземна філологія. 42. – 2009. – С. 15–18.
4. Зимоля М. Перекладацький світ Івана Франка: дискурс культурологічної стратегії / М. Зимоля // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – 2013. – Вип. 58. – С. 219–231.
5. Зорівчак Р. Український художній і науковий переклад [Електронний ресурс] / Р. П. Зорівчак. – Режим доступу : [anvsu.org.ua/index.Ailes/Articles/ Franko-Academy.htm...c.1](http://anvsu.org.ua/index.Ailes/Articles/ Franko-Academy.htm...)
6. Космеда Т. Теорія міжкультурної комунікації в проекції на особистість Івана Франка [Електронний ресурс] / Т. Космеда // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2007. – Вип. 2. – С. 126–132. – Режим доступу : old.philology.nu.edu.ua/teoria_praktyka_ukr.mova/vur_02_2...
7. Москаленко М. Нариси з історії українського перекладу [Електронний ресурс] / М. Москаленко. – Режим доступу : www.vsesvit-journal.com/old/content/view/167/41/
8. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі: монографія / С. Павличко. – К. : Либідь, 1999. – 360 с.
9. Словник літературознавчих термінів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrlit.vn.ua/info/dict/myxj6.html.
10. Стріха М. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням / М. Стріха. – К. : Факт-Наш час, 2006. – 344 с. (Сер. Висока полиця).
11. Тихолоз Б. Іван Франко – Doctor Universalis (секрети успіху) / Б. Тихолоз // Онлайн-журнал Товариства / Наукове товариство ім. Шевченка. – 2012-05-14.
12. Франкіана Василя Сімовича / упоряд., передмова та приміт. М. Білоус і З. Терлака. – Львів, 2005. – 234 с.
13. Франко І. Я. Повне зібрання творів: у 50 т. / І. Я. Франко. – К. : Наукова думка. – 1976-1986. – Т.Т.5, 12, 13, 16, 21, 26, 28, 39, 45.
14. Франко І. Я. Додаткові томи до Зібрання творів у п'ятдесяти томах / І. Я. Франко / редкол.: М. Г. Жулинський (голова) та ін. – К. : Наук. думка, 2008. – Т. 51: Прозорі переклади, 1876-1912 / ред. тому Є. К. Нахлік. – 992 с.

УДК 821.111(73)-32.09

Ю. О. Якобчук-Чирва,

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

ABOUT THE PROBLEM OF DEFINITION OF NONFICTION LITERATURE

At the modern stage of the development of native study of literature the necessity of new interpretations of the brightest phenomena of the American literature of the XXth century. The presence of the intentions of genre experiments and innovations in the American literature of the second half of the XXth century met the need of that time. The originality of «In Cold Blood» is possible due to the combination of various views, of factual documentary material and its literary journalistic and psychological interpretation. The article deals with the attempts of defining nonfiction literature by the American scientists. During our research it was found out that one can see two stable tendencies in the American literature of the second half of the XXth century. On one hand, literature resembles journalism, factual reality, on the other hand, journalism borrowed different techniques from fiction. That's why studying T. Capote's creative work is very important. He has made an original genre experiment – a nonfiction novel «In Cold Blood». The research of nonfiction novel «In Cold Blood» showed that T. Capote didn't defraud us, he really wrote an unprecedented work in all senses, especially, genre. In crucial period of social development the actualization of this genre demanded the author's great dedication and outstanding talent as comprehended material generated the need in a new form. «In Cold Blood» has got the world's recognition and has become a literary tendencies of art typical for the American literature from the early 1960s.

Key words: New Journalism, genre, nonfiction novel, fact, document, T. Capote «In Cold Blood».